

17. augustil 2010

Koostöökokkulepe piiriülese finantsstabiilsuse tagamise, kriisihalduse ja kriiside lahendamise kohta Eesti, Islandi, Läti, Leedu, Norra, Soome, Rootsi ja Taani pädevate ministriumide, keskpankade ja finantsjärelevalveasutuste vahel

SISSEJUHATUS

1. Käesolev koostöökokkulepe põhineb järgmisel:
  - a. Eesti, Islandi, Läti, Leedu, Norra, Soome, Rootsi ja Taani rahandusministeeriumid ja muud pädevad ministriumid, keskpangad ning finantsjärelevalveasutused tõdevad, et kõigis nimetatud riikides tegutseb ühiseid olulise tähtsusega finantsgrupe. Pooled tõdevad samuti, et tulenevalt vastavate riikide võimalikest süsteemsetest seostest on neil ühised finantsstabiilsuse alased huvid, mistõttu on vajalik tihendatud koostöö finantskriiside ennetamise, haldamise ja lahendamise alal.
  - b. Käesolev koostöökokkulepe on spetsiaalselt ellu kutsutud selliste piiriüleste süsteemsete kriiside haldamiseks ja lahendamiseks, mis võivad mõjutada leppega seotud riikides finantssektori stabiilsust. Koostöö põhieesmärgiks on finantssüsteemi ladusa toimimise tagamine ja finantskriisi leviku tõkestamine, samuti finantskriisiga seonduvate kogukulude võimalik miinimumini viimine. Käesolev lepe ei puuduta otseselt siseriikliku iseloomuga finantsprobleeme.
  - c. Käesolev koostöökokkulepe on kooskõlas juunis 2008 sõlmitud Euroopa Liidu (ELi) vastastikuse mõistmise memorandumis määratletud kohustustega¹. Veelgi enam – käesolev lepe ei muuda ELi vastastikuse mõistmise memorandumi sisu, vaid toetub sellele ja laiendab seda.

MÕISTED

2. Käesolevas leppes kasutatakse järgmisi mõisteid:
  - a. **Pooled** – käesoleva leppe allkirjastajad, s.o finantsjärelevalveasutused, keskpangad, rahandusministeeriumid ja muud leppele alla kirjutatud riikide ministriumid vastavalt oma siseriiklikule pädevusele. Lepe ei puuduta otseselt siseriikliku iseloomuga finantsprobleeme.
  - b. **Allakirjutanud riigid** – Taani, Eesti, Soome, Island, Läti, Leedu, Norra ja Rootsi.
  - c. **Asjassepuutuvad pooled** – pooled, kes moodustavad leppele alla kirjutatud riikide seast piiriülese eraldiseisva alamgrupi, kelle tegevus on või võib olla märkimisväärselt mõjutatud konkreetse finantskriisi olukorrast, või pooled, kes moodustavad eraldiseisva alamgrupi vastavalt asjassepuutuva finantsgrupi tegutsemisalale.
  - d. **Finantsgrupp** – mistahes finantsasutus, kaasa arvatud pank ja/või pangagrupp ja/või kindlustusandja ja/või kindlustusgrupp ja/või finantskonglomeraat ja/või investeerimisühing ja/või pensionifond, millel on olulise turujõuga filiaalid või tütarettevõtjad asukohariikides või mille tegevus võib olla oluline mitmes allakirjutanud riigis.
  - e. **Asjassepuutuv finantsgrupp** – finantsgrupp, kelle tegevus on olulise tähtsusega ühes või enamas leppele alla kirjutatud riigis.
  - f. **Koduriik** – allakirjutanud riik, kus asub asjassepuutuva finantsgrupi emaettevõtja.
  - g. **Asukohariigid** – käesolevas leppes on asukohariigid allakirjutanud riigid, kus asjassepuutuval koduriigi finantsgrupil on tütarettevõtjaid või filiaale.

¹ 1. juuni 2008 vastastikuse mõistmise memorandum (MoU) piiriülese finantsstabiilsuse kohta, sõlmitud Euroopa Liidu finantsjärelevalveasutuste, keskpankade ja rahandusministeeriumide vahel.

- h. **Siseriiklik finantsstabiilsuse grupp** – töörühm, mis koosneb pädevate finantsjärelevalveasutuste, keskpanga, rahandusministeeriumi ja muude pädevate poolte esindajatest siseriiklikul tasandil ning mille eesmärgiks on stabiilsetel aegadel suurendada valmisolekut finantskriisi haldamiseks ja lahendamiseks. Selline töörühm võib hõlmata ka muid pädevaid asutusi.
- i. **Põhjamaade ja Balti riikide piiriülene finantsstabiilsuse grupp** – töörühm, mis koosneb allakirjutanud riikide ametiasutuste esindajatest ning mille eesmärgiks on finantskriiside ennetamine ja valmisoleku suurendamine piiriüleste finantskriiside haldamiseks ning nende lahendamise võimaldamiseks.
- j. **Järelevalve kolleegium** – alaline, kuid paindlik struktuur piiriülese finantsgrupi erinevate osade järelevalve eest vastutavate ja selle nimel tegutsevate finantsjärelevalvete koostöö koordineerimiseks.
- k. **Finantskriis** – käesolevas leppes on finantskriis defineeritud kui olukord, mis algab häire esilekerkimisega, hoolimata selle päritolust, ning mis mõjutab ühe või mitme allakirjutanud riigi finantsüsteemi stabiilsust koos sellest tuleneva otsese või kaudse võimaliku piiriülese süsteemse mõjuga teistele allakirjutanud riikidele ja millega on seotud vähemalt üks finantsgrupp või finantsinfrastruktuur, millel on (i) olulise tähtsusega piiriülene tegevus ja (ii) tõsised probleemid, mis võivad põhjustada süsteemset mõju vähemalt ühes allakirjutanud riigis, ning (iii) on hinnanguliselt maksejõuetuse või mittelikviidsuse ohuallikaks.

KOOSTÖÖKOKKULEPPE EESMÄRK JA SISU

3. Pooled on sõlminud käesoleva koostöökokkuleppe seoses asjaoluga, et finantskriis, millega on seotud asjassepuutuv finantsgrupp, võib kujutada endast ohtu mitme allakirjutanud riigi finantsüsteemi stabiilsusele. Seetõttu annavad pooled enda tegevuses parima, järgimaks käesoleva leppe mõtet, tehes koostööd kriisilukorra haldamisel ja lahendamisel.
4. Käesoleva leppe eesmärk on tagada, et pooled oleksid valmis finantskriisi olukordades tegutsema, leppides eelnevalt kokku koostöö korras, teabe ja hinnangute jagamises ning piiriüleste kriiside haldamises ja lahendamises. Koostööd tõhustatakse vastavalt vajadusele ka tavaolukorras et aidata finantskriise ennetada.
5. Tõdedes, et finantskriiside haldamise ja lahendamise vastutus jääb erinevate riikide ametiasutustele, koordineerivad pooled nii palju kui võimalik vabatahtlikult oma otsuseid ja tegusid, võttes arvesse üksteise vajadusi ja probleeme. Eesmärk on viia kogu finantskriisiga seotud kulutused miinimumini ning asjakohasuse ja võimaluste piirides jagada neid tasakaalustatud ja õiglasel moel.
6. Käesolev koostöökokkulepe ei ole õiguslikult siduv. Seega ei anna selle sätted praktilise rakendamise käigus mistahes osapooltele või kolmandatele pooltele alust mistahes õiguslikuks nõudeks.
7. Käesoleva leppe sätted ei kirjuta ette ega eelda seda, kas tuleks vastu võtta mingeid konkreetseid otsuseid või rakendada konkreetseid abinõusid.
8. Koostöö poolte vahel toimub kooskõlas siseriiklikust ja Euroopa Liidu õigusest tulenevate kohustustega ja neid piiramata. Käesolev lepe ei tühistata erinevate poolte vastavaid institutsionaalseid kohustusi ega piira nende võimet iseseisvaks ja õigeaegseks otsuste langetamiseks oma pädevuse piires, eeskätt seoses igapäevaste ülesannete täitmisega ministeeriumi, keskpanga ja finantsjärelevalve tegevusvaldkondades.
9. Pooled tunnustavad finantsjärelevalveasutuste, keskpankade ja rahandusministeeriumide erinevaid kohustusi ja rolle finantskriisi eri etappidel. Koostöö jaoks võib seega olenevalt finantskriisi laadist ja tõsidusest olla vajalik allakirjutanud riikide erinevate ametiasutuste sekkumine. See ei tohi kahjustada asjassepuutuvate poolte vahelist teabevahetust.

10. Pooled tõdevad, et teatud tüüpi finantskriiside puhul võib olla vajalik kogu Euroopa Liitu hõlmav või rahvusvaheline koostöö ametiasutustega muudest riikidest kui allakirjutanud riigid. Sellise koostöö osas on võimalik vajaduse korral üksikjuhtumite alusel kokku leppida.

ÜLDSÄTTED

11. Pooled lepivad kokku, et nad lähtuvad oma tegevustes mistahes finantskriisi haldamisel ja lahendamisel juunis 2008 sõlmitud ELi vastastikuse mõistmise memorandumis sisalduvatest üldpõhimõtetest piiriülese kriisikoostöö kohta.
12. Pooled lepivad kokku, et nad teostavad tihedat koostööd heas usus ja oma parimate võimete kohaselt, kaasa arvatud asjakohase teabe ja hinnangute vahetamisel, eesmärgiga jõuda tõhusa ja koordineeritud finantskriiside haldamise kaudu nende lahendamiseni.
13. Pooled lepivad kokku, et kui kriisi lahendamiseks on seotud avaliku sektoriga seotud kulud, jagatakse otsesed eelarve netokulud kriisist mõjutatud allakirjutanud riikide vahel õiglaste ja tasakaalustatud kriteeriumide põhjal, mis võtavad arvesse kriisi majanduslikku mõju kaasatud riikidele, ning kodu- ja asukohariikide järelevalveasutuste raamistikku. Selle probleemiga tegelemise algne raamistik sisaldub lisas A. Pooled märgivad siiski ära, et mistahes kokkulepped jagada kriisi kulusid on käesolevale leppele alla kirjutanud rahandusministeeriumide ja muude ministeeriumide ülesanne ja vastutus, mitte teiste poolte ülesanne või vastutus.
14. Pooled lepivad kokku, et kui finantskriisi tagajärjel tuleb ette avaliku sektoriga seotud kulude jagamist, jagatakse sellised kulud siis, kui neid kulusid kantakse. Mistahes kasu, mis laekub järgnevast varade müügist või muust analoogselt tegevustest, jagatakse samuti vastavalt.

PÕHJAMAADE JA BALTI RIIKIDE PIIRIÜLENE KOOSTÖÖSTRUKTUUR

15. Pooled asutavad koostööstruktuuri, mis tegeleb üldise finantsstabiilsusega seotud probleemidega ja mille eesmärgiks on tõhusalt lahendada tegelikke ja ära hoida potentsiaalseid finantskriisi olukordi.
16. Pooled asutavad Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupi, mis koosneb ühest iga poole poolt nimetatud piisava vastutuspädevusega esindajast. Esindajad peaksid olema oma siseriiklike finantsstabiilsuse gruppide liikmed või vähemalt nendega seotud. Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupi funktsioonid ja ülesanded täiendavad teiste koostööstruktuuride funktsioone ja ülesandeid.
17. Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupi eesistuja valitakse koduriikide rahandusministeeriumide esindajatest.
18. Tavaolukorras tuleb Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupp kokku regulaarselt, vähemalt kord aastas. Iga osapool võib nõuda erakorralist koosolekut, mille kokkukutsumise jaoks tuleb kirjeldada selle täpne põhjus ja eelnevalt konsulteerida vastava siseriikliku töörühmaga. Eesistuja korraldab koosolekuid viivitusega. Eesistuja organiseerib Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupi töö jaoks detailsema töökorra.
19. Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupp võib luua alalisi või ajutisi alamrühmi, haldamaks finantsstabiilsusega seotud kitsamalt piiritletud probleeme või kriisihaldamisega või probleemidega, mis on seotud üksiku finantsgrupiga. Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupp võib kutsuda käesoleva leppe põhimõtetest kinni pidavaid esindajaid kolmandatest riikidest osalema alamrühma töös regulaarselt või ajutiselt. Alamrühmad esitavad Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupile raporteid.
20. Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupi põhiülesanneteks on käesoleva leppe sätete rakendamine ja tõhus kohaldamine eesmärgiga soodustada efektiivset ja piisavalt põhjalikku finantskriiside haldamise ja lahendamise koostööprotsessi. Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupp on vastutav täpsemalt alljärgneva eest:

- a. asjassepuutuvate finantsgruppide nimekirja osas kokku leppimine ja selle uuendamine, samuti selles osas, kuidas need grupid on esindatud allakirjutanud riikides ja muudes asjaomastes riikides;
- b. asjassepuutuvaid finantsgruppe puudutava finants- ja muud asjakohast teavet sisaldava andmebaasi ajakohasena hoidmine (lisas B);
- c. õiguslike ja muude võimalike takistuste tuvastamine, mis takistavad koordineeritud otsustamist ja ühiste lahenduste leidmist, ning ametiasutuste suunamine nende takistuste eemaldamisel;
- d. kokkulepitud määral alternatiivsete ühiste kriisihaldamise vahendite rakendamise ja kriisi lahendamise mehhanismide kaalumise;
- e. teabe jagamise vormide ja hindamise korra vastuvõtmine (lisas C);
- f. pressiga, ELi institutsioonidega ja kolmandate riikidega suhtlemise reeglite ja korra väljatöötamine,;
- g. Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupi töökorra väljatöötamine koostöökis kolmandate riikidega, kus olulist rolli omavad asjassepuutuvad finantsgrupid ;
- h. võimalike eelarve netokulude jagamise kriteeriumide ja mudelite väljatöötamine ja uuendamine;
- i. stressitestide ja kriisisimulatsioonide algatamine ja hindamine;
- j. Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupi alamrühmade ülesannete osas kokku leppimine ja jälgimine, kuidas Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupi alamrühmad osalevad finantskriisi olukordade ennetamisel ja haldamisel.

KOOSTÖÖ KRIISIOLUKORDADES

21. Pool, kes kõige esimesena tuvastab potentsiaalse piiriülese kriisi:
  - a. teavitab olukorrast asjassepuutuvaid pooli ja
  - b. taotleb Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupi või selle alamrühma koosoleku kokkukutsumist kaasates asjassepuutuvaid pooli. Samaaegselt kutsub pool kokku vastava siseriikliku finantsstabiilsuse grupi, mille eesmärgiks on teabe jagamine ja muuhulgas ühise hinnangu kujundamine seoses kriisi mõjuga siseriiklikule finantsüsteemile.
22. Kui üks Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupi liikmetest on seda taotlenud, korraldab Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupi eesistuja töörühma koosoleku; alamrühma korral korraldab koosoleku alamrühma eesistuja.
23. Finantskriisi või tekkiva finantskriisi korral teevad Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupp ja vastav alamrühm määral, mil see on antud olukorras mõistlik, järgnevat:
  - a. tagavad, et asjassepuutuvad pooled kasutavad käesolevale leppele lisatud hindamisraamistikku (lisas C) eesmärgiga välja kujundada ühine hinnang või ühine arusaam asjassepuutuvast finantsgrupist ja olukorrast;
  - b. tagavad, et asjassepuutuvad pooled reageerivad finantskriisile koordineeritult;
  - c. tagavad, et asjassepuutuvad pooled teavitavad üksteist ja konsulteerivad üksteisega enne mistahes olulist meetmete rakendamist;
  - d. täidavad mistahes muid funktsioone, mida asjassepuutuvad pooled vajalikuks peavad.

24. Finantskriisi või väljakujuneva finantskriisi korral on Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupil ja mistahes muul alamrühmal nõuandev ja toetav funktsioon sellisel määral, mida asjassepuutuv üksik pool vajalikuks peab. Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupp võib asjassepuutuva poole taotlusel:
- a. täita punktis 20 määratletud ülesandeid;
  - b. ette valmistada asjassepuutuvate poolte vahelisi arutelusid kriisi lahendamiseks;
  - c. abistada mistahes finantskriisi lahendamise arutelude tulemuste rakendamisel;
  - d. abistada asjassepuutuvaid pooli mistahes muul moel vastavalt taotlustele.

Mistahes finantskriisi haldamise ja lahendamise vastutus, samuti vastutus mistahes vastuvõetud otsuste eest on siiski asjassepuutuvatel pooltel.

SUHTLEMINE AVALIKKUSEGA

25. Asjassepuutuvad pooled teavitavad üksteist enne mistahes käesoleva leppega seotud või sellega kaetud probleemidega seotud avalduste tegemist nii ennetavalt ja põhjalikult kui võimalik. Kui suhtlemine on seotud mistahes avaliku toetusega asjassepuutuval finantsgrupile, lepivad asjassepuutuvad pooled sellise suhtlemise kokku ka finantsgrupiga.
26. Asjassepuutuvad pooled kavandavad avaldusi avalikkusele ühiselt isegi juhul, kui ainult üks pool teeb avalduse. Pool võib teha üksikuid avaldusi enne kõigi teiste pooltega konsulteerimist ainult erakordse ja ootamatu vajaduse korral.

KONFIDENTSIAALSUS

27. Pooled lepivad kokku, et mistahes käesoleva leppe sätete kohaldamise käigus vahetatud ja saadud teave allub Euroopa Liidu ja siseriikliku õiguse sätestatud konfidentsiaalsuse ja ametisaladuse tingimustele. Pooled tagavad, et kõigil isikutel, kes tegelevad sellise teabega, või kellel on sellisele teabele ligipääs, on ametisaladuse hoidmise kohustus.
28. Pooled tagavad kolmandate osapooltega vahetatava mistahes käesoleva leppega seotud teabetaotluste, selliste taotluste sisu, saadud teabe ja koostöö käigus tekkivate probleemide konfidentsiaalsuse, piiramata asjakohaseid Euroopa Liidu ja siseriiklikke sätteid.

KOOSTÖÖKOKKULEPPE ULATUSE LAIENDAMINE

29. Pooled lepivad kokku, et võib tekkida vajadus käesoleva leppe ulatust laiendada. Kui asjassepuutuvate finantsgruppide tegevus muutub mistahes kolmandas riigis märkimisväärseks, võivad pooled kutsuda selle riigi pädevad ametiasutused osalema võimaliku institutsioonipõhise Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupi alamrühma töös.

JÕUSTUMINE

30. Käesolev koostöökokkulepe jõustub selle allkirjastamise hetkest.
- .....

Allakirjutanud

Rahandusministeeriumid:

Finansministeriet, Taani
Økonomi- og Erhvervsministeriet, Taani
Rahandusministeerium, Eesti
Valtiovarainministeriö, Soome
Ministry of Finance, Island
Ministry of Economic Affairs, Island
Finanšu Ministrija, Lāti
Lietuvos Respublikos Finansų Ministerija, Leedu
Finansdepartementet, Norra
Finansdepartementet, Rootsi

Keskpangad:

Danmarks Nationalbank, Taani
Eesti Pank, Eesti
Suomen Pankki, Soome
Central Bank of Iceland, Island
Latvijas Banka, Lāti
Lietuvos Bankas, Leedu
Norges Bank, Norra
Sveriges Riksbank, Rootsi

Finantsjärelvalveasutused:

Finanstilsynet, Taani
Finantsinspeksioon, Eesti
Finanssivalvonta, Soome
Financial Supervisory Authority, Island
Finanšu un Kapitāla Tirgus Komisija, Lāti
Lietuvos Respublikos Vertybinių Popierių Komisija, Leedu
Lietuvos Respublikos Draudimo Priežiūros Komisija, Leedu
Kredittilsynet, Norra
Finansinspektionen, Rootsi

PÕHJAMAADE JA BALTI RIIKIDE KOOSTÖÖKOKKULEPPE LISA A**ESIALGNE RAAMISTIK KULUDE JAGAMISEKS**

1. Pooled, tõdedes ühist huvi finantsstabiilsuse tagamise alal, esitavad oma seisukohad erinevate võimalike piiriülese finantskriisi haldamisega seotud meetodite kohta, mida võib kasutada alusena, kui rahandusministeeriumid või nende poolt määratud pooled lepivad kokku vajaduses arutleda ühise lahenduse ja kulude jagamise üle.
2. Jagatavad kulud sisaldavad ainult neid kulusid, mis on otseselt seotud asjassepuutuvate poolte vahel ühiselt kokku lepitud ja rakendatud kriisi haldamise meetmetega. Ühepoolselt võetud meetmetega seotud kulusid võib kaasata ainult siis, kui asjassepuutuvad pooled selles kokku lepivad. Mistahes jagamine ei ole takistuseks võimalikele otsustele kulude jagamise kohta tulevikus.
3. Suuremahulisemate kriisiennetusprogrammide osana kantud kulusid ei kaasata, kui selles ei ole eraldi kokku lepitud. Ennetusprogrammid sisaldavad mistahes allakirjutanud riigi poolt ellu kutsutud ühepoolsed meetmeid, kusjuures leppele alla kirjutanud riikidel on ainuõigus nendest meetmetest tulenevale tulule, samuti ainuvastutus mistahes kantud kulu eest.
4. Eeldusel, et asjassepuutuvad pooled lepivad kriisiennetuse ja haldamise meetmete osas ühiselt kokku, mõistes, et käesoleva leppe sätteid kohaldatakse nendele meetmetele, sisaldavad jagatavad kulud järgnevat, kui asjassepuutuvad pooled ei ole teisiti kokku leppinud:
  - otsene riigieelarvest antav abi, näiteks kapitalipaigutuse näol;
  - otsene abi, mida antakse mistahes valitsuse poolt volitatud institutsiooni kaudu;
  - tagatised ja muud garantiid, millega valitsus või valitsuse poolt volitatud institutsioon nõustub;
  - varasid puudutavad valitsuse abimeetmed;
  - võimalikud valitsusepoolsed tagasimaksud ja nõuded valitsusele, samuti valitsusepoolsed maksed tagatiste ja garantiide eest.

Abiks ei loeta allakirjutanud riikide vahelisi makromajanduslikke laene või mistahes tüüpi eelarvelist abi või eelmainitud laenude intressi osas intressitoetuse andmist.

5. Kulu hindamisel võtavad pooled pigem arvesse mistahes kulu iseloomu ja selle mõju avalikule sektorile, mitte selle formaalset või õiguslikku iseloomu.
6. Kulu jagamise arvutus („mudel“) põhineb kahel parameetril, kui pole teisiti kokku lepitud:
  - a) asjassepuutuva finantsgrupi (emaettevõtja, tütarettevõtja või filiaali) varade suhteline osakaal erinevates riikides (summeerituna 100%), ja
  - b) samade riikide järelevalveliste kohustuste osakaalud selle finantsgrupi ettevõtja suhtes (summeerituna 100%).
7. Suhteline osakaal arvutatakse kriisist mõjutatud riikides paikneva varade mahu põhjal. Varad kaalutakse riskikaaluga arvestamiseks nende potentsiaalset mõju kriisiolukorras. Üksikjuhtumite korral võib punktis 20.h toodud korras finantsasutuse suhtelise osakaalu arvutamisel kaasata muid asjakohaseid parameetreid.
8. Mudelis toodud varade mahu arvutamisel kasutatakse vähemalt 12 kuud tagasi avaldatud viimase ametliku bilansi andmeid. Arvesse võetakse vaid need krediidiriski elemendid, mida saab lihtsalt seostada erinevate riikide klientidega. Muud riskid, näiteks turu- ja äririskid, kannab emettevõtja koduriigis.
9. Järelevalvekohustuse osakaal sõltub tegelikest järelevalvekohustustest ning vastavad volitused ja osakaalud esitatakse asjassepuutuvate finantsjärelevalve teostajate poolt ühiselt. Mudelis tuuakse ära koduriigi osa kogukaal, mis toob endaga kaasa täielikud ja ainuõiguslikud volitused mõjutada asukohariigi (filiaali) tegevust. Kui kasutatakse kolleegiumi struktuuri (tütarettevõtja), on vastav

koduriigi osakaal väiksem kui 100%. Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupp vaatab regulaarselt üle järelevalvealase koostöö ulatuse, põhinedes kolleegiumi koosolekute arvul ja/või delegeeritud ülesannetel, ja tuleb sellest võimaliku vajaduse muuta kaalutavaid osasid.

10. Punktis 6 toodud kahele parameetrile antakse võrdne osakaal, nende osade summa annab kokku iga riigi kulude võrdleva osakaalu. Riikide vahel jagatakse kulud ära vastavalt nende võrdluskaalude suhtelisele suurusele. Punktis 20.h toodud korras võib kokku leppida teistsugustes osakaaludes.
11. Pooled hindavad vastavaid osakaale kvalitatiivselt suurendavaid ja vähendavaid tegureid, mis võivad aja jooksul muutuda ja mida võib kasutada, et parandada mudeli mehaanilist tulemust:

Jaotust kvalitatiivselt suurendavaid tegureid, mis suurendavad riigi poolt kantavate kulude osa, on:

- järelevalvesubjekti süsteemne tähtsus kõnealuses riigis, näiteks turuosade alusel, või tähtsus maksesüsteemides;
- järelevalvesubjekti probleemsete varade osakaal konkreetses riigis.

Jaotust kvalitatiivselt vähendavad tegurid, mis vähendavad riigi poolt kantavate kulude osa, on:

- kõrgem üldine valmisolek kriisideks kõnealuses riigis;
- tekkida võivad probleemid on riigi ametiasutuste poolt varakult tuvastatud ja sellest on informeeritud;
- tõestatud jõupingutused probleemide piiriülese leviku otseseks takistamiseks;
- erinevate poolte piisav tegevus tekkida võiva kriisi ärahoidmiseks on tõestatud ning
- erakorralised tagajärjed valitsuse finantstasakaalule ja usaldusväärsusele.

12. Kokkuleppe alusel jagatavad kulud, pärast kokkuleppelisi korrigeerimisi, on aluseks bilansiliste kulutuste ning maksete, tagasimaksete, tagasisaamiste või muude avaliku sektori vahendite tagastuste jagamisel. Tagastuste puhul kasutatakse samu arvutusi, mida kasutati algsete kulude kalkuleerimisel.
13. Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupp seab regulaarselt ja nii vara kui võimalik sisse algse kulude jaotuse vastavalt sellele, kuidas need on asjassepuutuvate finantsgruppide mudelites kalkuleeritud. Suurendavate ja vähendavate tegurite olemasolu ja mõju dokumenteeritakse. Kriisisituatsioonis hindab ja muudab Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupp kõigepealt esialgselt arvestatud osakaale arvestades konkreetse kriisi asjaolusid.
14. Mistahes Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupi poolt sätestatud kulu osad on rangelt näitliku iseloomuga ega piira mistahes lõplikke otsuseid, mida võivad teha seotud riikide pädevad ametiasutused. Siiski tuleks kokkuleppe korral kalkuleeritud jaotus koos kõikehõlmava dokumentatsiooni ja põhjendustega ühiselt nendele ametiasutustele esitada, võimaldamaks arutelusid ja jaotuse hindamist.

PÕHJAMAADE JA BALTI RIIKIDE KOOSTÖÖKOKKULEPPE LISA B

ÜHISE ANDMEBAASI SISU

Vastavalt punktile 20.b on üks Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupi ülesandeid luua **ühine andmebaas**, mis koosneb kahest osast: üks avalikult kättesaadavate tegelike andmetega ja teine osa konfidentsiaalsete andmete jaoks.

1. Põhjamaade ja Balti riikide piiriülese finantsstabiilsuse grupp tagab, et andmebaasi, milles sisalduvad **avalikult kättesaadavad** andmed, uuendatakse õigeaegselt vähemalt kord aastas kõige uuema ja usaldusväärsema kättesaadava teabega, ning see hõlmab vähemalt järgnevaid ühikuid, mis puudutavad asjassepuutuvat finantsgruppi ja tema tütarettevõtjaid ja filiaale leppele alla kirjutanud riikides:
  - a. lühike omanikestruktuuri, õigusliku struktuuri, juhtimisstruktuuri ja põhiliste tegevusalade kirjeldus;
  - b. kõigi asjakohaste oluliste maksesüsteemide nimekiri;
  - c. vähemalt viimase viie aasta finantsolukord (sealhulgas kasumiaruanne ja bilanss).
2. Kriisiandmete **mall** (mis ei pruugi sisaldada tavaoludes mingeid andmeid) sisaldab vähemalt järgnevaid andmeid asjassepuutuva finantsgrupi ja selle osade kohta:
  - a. asjaomase finantsjärelevalve teostaja hinnang tulude ja kulude kujunemise kohta;
  - b. asjaomase finantsjärelevalve teostaja hinnang varade ja kohustuste kvaliteedile;
  - c. likviidsuse olukord, sealhulgas asjakohased rahavoogude prognoosid, finantseerimise struktuur, tagatised ja grupisisene laenamine;
  - d. oluliste riskide tähtsus (vähemalt vastavalt piirkonnale), kasutatav tagatis, klientide liik ja valuuta;
  - e. kõnealuse probleemi suurus, iseloom ja ulatus, nt halvad laenud jms, ning
  - f. peamiste varade ja bilansivälise kohustuste kajastamine.

Nõutud andmed peaksid võimalusel olema esitatud lähtudes kapitalinõuete direktiivis sätestatud andmete esitamise nõuetest.

PÕHJAMAADE JA BALTI RIIKIDE KOOSTÖÖKOKKULEPPE LISA C

SÜSTEEMSE HINNANGU ANDMISE NÄIDIS

Riskide kaardistus ja selle aluseks olevad **põhilised eeldused** (nt hindamise ajapiirid, sekkumisega või sekkumiseta).

Mõju siseriiklikule finantssüsteemile ja siseriikliku reaalmajanduse **üldine hinnang**.

„**Halvima stsenaariumi**“ väljavaade.

Kõige aktuaalsemad finantssektori poliitika küsimused, kui üldine häire on tõsine.

Põhilised hinnangu tugelemendid (need on täpsemalt ära toodud järgnevates alajagudes).

Põhilised piiriülesed levikukanalid (täpsemalt ära toodud 6. jaos).

2. jagu. Sündmuste kokkuvõte

Kriisi **tunnused**: (i) šoki suurus ja iseloom (lokaalne või üldine), (ii) kriisi leviku eeldatav kiirus (kiire või aeglane), (iii) mõjutatud finantssüsteemid ja nende koostisosad (finantsasutused, turud, infrastruktuur)

Finantssüsteemi ja reaalmajanduse **praegune seisund**.

Meetmed, mis on juba kasutusele võetud või mida kaalutakse: (i) erasektori poolt, (ii) siseriiklike ametiasutuste poolt, (iii) välisriikide ametiasutuste poolt.

3. jagu. Finantsasutused

Kõige olulisemad **poliitilised küsimused**, kui häire on tõsine.

Mõjutatud osade **iseloому kriitilisust** hindavad **tugielemendid**; nende **häire ulatus** (võimalikud mõõdikud: likviidsuse puudumine, kapitali puudujääk, tulevase kasumi langus, turutrend/ hoiustajate kindlus); ja rahanduslikud riskide maandamise elemendid (nt kapitalipuhvrid), õiguslikku laadi riskide maandamise elemendid (nt tagatised, tasaarveldus) või institutsionaalset laadi riskide maandamise elemendid (nt hoiusekindlustus, aktsionäride struktuur).

4. jagu. Finantsturud

Kõige olulisemad **poliitilised küsimused**, kui häire on tõsine.

Mõjutatud osade **iseloому kriitilisust** hindavad **tugielemendid**; nende **häire ulatus** (võimalikud mõõdikud: pakutava-küsitava hinnavahe, turukäive, hindade muutumine, teave hinna kohta, likviidsusrisk, turutrend); ja õiguslikku laadi riskide maandamise elemendid (nt tagatised, tasaarveldus) või institutsionaalset laadi riskide maandamise elemendid (nt võtmetähtsusega osalejad, reguleerimine/järelevalve).

5. jagu. Rahanduslik infrastruktuur

Kõige olulisemad **poliitilised küsimused**, kui häire on tõsine.

Mõjutatud osade **iseloому kriitilisust** hindavad **tugielemendid**; nende **häire ulatus** (võimalikud mõõdikud: taastumisaeg, pooleliolevad tehingud, kriitilise tähtsusega tehingud); ja tehnilist laadi riskide maandamise elemendid (nt tagavarasüsteemid), õiguslikku laadi riskide maandamise elemendid (nt tagatised, tasaarveldus) või institutsionaalset laadi riskide maandamise elemendid (võtmetähtsusega osalejad, järelevalve).

6. jagu. Levikukanalid

[Ühendab leviku elemente, mis on ära toodud jagudes 3 kuni 5; vt Ülevaattetabelist „Kasutajale“ võimalike põhiliste kanalite kirjeldusi]

Leviku mõju **üldine hindamine**.

Peamised **finantsinstitutsioonid, -turud ja finantsalase infrastruktuuri osad, mis on mõjutatud** kas tegelike või oletuslikul teabel põhinevate levikukanalite kaudu, ja nende haavatavus.

Levikukanalite **piiriülene mõõde**.

7. jagu. Realmajandus

Kõige aktuaalsemad **poliitilised küsimused**, kui häire on tõsine.

Tugielemendid finantssektori väliste majandussubjektide finantskahju hindamiseks (võimalikud mõõdikud: kahju kindlustamata hoiustelt, turukahju varadelt) ja **finantssektori väliste majandussubjektide piiratud ligipääs finantsteenustele** (võimalikud mõõdikud: kindlustatud hoiuste väljamaksmise aeg, valdkonna või regiooni laenude kontsentratsioon pankades, finantssektori väliste ettevõtjate turuosa kriisist mõjutatud finantsturgudel).

Kasutajale

Politiiline taust. Kriisiolukorras seisab ametiasutuste ees kaks lihtsalt küsimust: *kas sekkuda*, ja kui, siis *kuidas sekkuda* (nt kaastes lahendusse erasektorit, avalikkusele suunatud avaldused, likviidsusabi ja rekaptaliseerimine). Üldjuhul on kriisi käsitlemine ja selle lahendamine peamiselt sellega seotud subjekti(de) vastutusalas. *Avalik sekkumine, eriti siis, kui riskitakse avaliku sektori rahaga, peaks toimuma ainult siis, kui eksisteerib selge süsteemne risk*, s.o kui esineb finantssüsteemi tõsine häire, mis võib tuua kaasa tõsise mõju realemajandusele. Ülaltoodud malli eesmärk on anda ametiasutustele *ühetaoline baas*, kui nad kujundavad omapoolseid süsteemseid hinnanguid ja arutavad sellega seotud meetmete võimalikke mõjusid piiriüleses kontekstis. Sel moel võimaldab see neil selgemini käsitleda mistahes erinevusi vaadetes kriisi võimalikele mõjudele ja vähendab riski, et ajasurve all võiksid nad hakata arutama, kuidas kriisi lahendada, enne kui selle võimalikku mõju on hinnatud. Ametlik hinnang, mis toetub abimaterjalile, suurendab ametiasutuste aruandekohustust mistahes antud soovitude osas.

Ulatuse hindamine. Hindamine peaks alati olema tehtud *sisemaise realemajanduse ja sisemaise finantssüsteemi* vaatenurgast, kus on hõlmatud finantsasutused, finantsturgud ja finantsalane infrastruktuur. Siseriiklik finantssüsteem tuleb kirjeldada, viidates nendele osadele, mis on võimelised sisemaise realemajanduse toimimist häirima. Finantssüsteemi kolme komponenti kirjeldades tuleb vältida võimalikke kattuvusi (mis toovad kaasa topeltarvestuse) ja lünki. Realemajanduse hindamine peaks sisaldama ainult neid kriisi mõjusid, mis tulenevad siseriiklikust finantssüsteemist ja välisriikide finantssüsteemidest (nt otsene laenamine välisriikidest). Põhimõtteliselt tuleks võtta arvesse *kõik eeldatavad mõjud*, kuigi ajaliselt kaugemal olevate mõjude lõpptulemuses puudub täielik kindlus. Seega võib olla vajalik eristada lühiajalisi ja pikaajalisi mõjusid.

Prioriteetide järjestamine hindamisel. Kiirelt eskaleeruva kriisi korral võib olla vajalik hindamise keskendamine finantssüsteemi kõige kriitilisematele osadele. Need on tõenäoliselt (*suurimad*) *pangad, turud, mida nad kasutavad oma igapäevaseks finantseerimiseks ja aktiivne bilansi juhtimine*, ning *sellega seotud infrastruktuur* (nt kõige olulisemad maksesüsteemid). Sellises olukorras võib samuti olla vajalik toetuda rohkem kvalitatiivsetele kui ajakohasele kvantitatiivsele teabele.

Tegurid, mis hindamist mõjutavad. *Finantssüsteemi* erinevate osade hindamine peaks kajastama nende poolt mõjutatud valdkondade *kriitilist tähtsust ja häire ulatust*. Mõlema teguri puhul on võimalik kasutada erinevaid mõõdikuid. *Häire ulatust* mõjutab *riski maandavate tegurite* olemasolu. Konkreetse finantssüsteemi osa *kriitilise iseloomu* puhul on olulised kaks põhilist kriteeriumi: (i) selle roll *põhiliste rahandusfunktsioonide täitmisel* (maksete tegemine, hoiuste- investeringute tasakaal, finantsriski juhtimine) ja (ii) selle *põhilised kasutajad*. Mõjutatud osade edasiseks eristamiseks on võimalik kasutada kolme lisakriteeriumi: (i) osa *aktiivsuse aste* („suurus“), (ii) *alternatiivide olemasolu* („asendatavus“) mõistliku aja ja mõistliku kulu piires ja (iii) selle *seosed* teiste osadega. *Reaalmajanduse* jaoks on asjakohased tegurid finantssektori väliste majandussubjektide *rahalise jõukuse vähenemine* ja nende *piiratud ligipääs finantsteenustele*.

Süsteemse mõju tulemus. Tulemus on kümnendarv, mis *kajastab kriisi mõju hindamist* finantssüsteemi ja reaalmajanduse põhjal nelja põhilise juhtumina: 0 (mõju puudub), 1 (piiratud mõju), 2 (tõsine mõju), 3 (väga tõsine mõju). Tulemus peaks võtma arvesse nii finantssüsteemi kui ka reaalmajanduse olukorda enne kriisi ja kriisi lisamõjudega. Kui finantssüsteem on näiteks juba eelnevalt nõrgas seisundis, on kriisi efekt tõenäoliselt suurem (kõrgem tulemus) kui siis, kui finantssüsteem on tugev (madalam tulemus). Tulemust peaks toetama nii palju kui võimalik kvantitatiivne teave. Riskide kaardistus on aja hetkepilt ja kriisi kestel võib olla vajalik luua kaardistuste sari. Veelgi enam – esialgne hinnang, mis on võrdlemisi soodne, võib kiiresti muutuda, kui finantssüsteemis või reaalmajanduses esineb nõrku kohti. Ametiasutused ei tohiks seega jätta märkamata elemente, mida pole kaardistuses täies mahus kirjeldatud.

Tulemuse ulatus. Tulemus on hindamise peegeldus, mis sisaldab märkimisväärsel määral ebakindlaid oletusi ja kaalutlusi. Iga tulemuse jaoks võib määrata ulatuse, *mis kajastaks hindamisega seotud ebakindlust*, mille alampiir vastaks parimale stsenaariumile ja ülempiir halvimalle stsenaariumile. Ametiasutused võivad püüda lisada stsenaariumidele kvalitatiivse tõenäosuse (nt väga tõenäoline, väga ebatõenäoline). Arvestades süsteemse *finantskriisiga* seotud suuri võimalikke kulusid, peaksid ametiasutused pöörama erilist tähelepanu *halvimalle stsenaariumile*.

Levikukanalid. Need on tegeliku või oletusliku teabe jagamise kanalid, mille kaudu on võimalik vapustuse edasikandumine erinevate finantssüsteemi osade vahel. Neid tuleks hinnangus eriliselt arvestada, eriti nende *piiriülest dimensiooni*, kuna nad on kriisiolukorras tihti kriitilise tähtsusega.

